

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.D. Iacobi Marchantii Vitis Florigera

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Tractatus IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56381](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56381)

erare potterunt hanc restorationem? Absit. Sed per Christum id factum est, simulque, Christo ita volente, per Mariam; sicque rōm mirum sit, si dicamus eam & gratiā & gloriā omnes Angelorum & hominum Choros simul sumptos superare.

Forfitan & hoc significat Sancti Ioannis visio de duodecim Stellis radiantibus in capite Mariæ. Numerus duodecim vniversitatis est numerus sacris in Litteris; sic dicere valemus vniversos Beatos, tam Angelos, quam Homines, Mariam circumcingere honoris gratiā, & agnoscere velut Caput suum post Christum, hoc est, Reginam gloriæ. Vtētius in speciali dicere possumus, per duodecim Stellas Mariam circumcingentes, intelligi novem Choros Angelorum ei honorē deferentes; simulque tres hominum status, quos per Noe, Daniel, & Iob, designari dicit Sanctus Bernardus; hoc est, Status Prælatorum, Continentium, Coniugatorum. Hi omnes status hominum simul cum Choris Angelorum Mariam circumdant, honorant, & coronant. Sic in æternum in cœlis coronata triumphat, vbi pro nobis etiam exorat, vt ad illam coronam pertingamus, siue ad numerum eorum qui eam debent honorare, ornare, & coronare.

QUADRIGA MARIANA
TRACTATUS IV.

DIE ELVICIDANS ANTIPHONAM
MARIANÆ LAYDIS.

Qua canitur toto Tempore Paschali.

REGINA CÆLI LETARE ALLE-
LUIA.

INTRODVCTIO.

Autores huius Antiphonæ sunt Angeli? Quæ eius occasio?

Huius Antiphonæ primos Cantores & Auditores fuisse Angelos, pernotum est ex Historijs Ecclesiasticis, & Traditione Romana. Cum enim tempore S. Gregorij Pontificis pestilentissima & violentissima serperet in Vrbe Romana, & plebem ita depasceret, vt quandoq; visi sint octoginta vel solūm hiscentia intretire: Hinc ad preces publicas, & lachrymis coniunctæ refugium fuit; indixitq; Pontifex celebrem Processionem, cui ipse cum toto Clero & populo interfuit, in qua per vicōs circumferretur Imago Deiparæ à S. Luca depicta. Cum ergo feryida & lachrymosa Cleri & Populi vota in Cœlum ascenderent, & hanc Mediatricem Patri Æternō representarent, audita est vox ista de Cœlo veniens modulatione Angelicâ: *Regina Cœli letare, alleluia: Quia quæ meruisti portare, alleluia: Resurrexit sicut dixit, alleluia.* Qui cantus dū paululum sisset, adiunxit ex sancta inspiratione Sanctissimus Pontifex, cum Clero: *Ora pro nobis Deum, alleluia.* Mor verò mita claritas acris effulsit, cum

Mariæ

auræ Sol foret in nubilo. Visus est autem Angelus in vertice Caltri, quod ex tunc vocatum est *Castrum S. ANGELI*, antea vocabatur *MOLIS ADRIANI*, Gladium crucentum recondere, & exinde cessavit pestilentia, quæ passim in colloquijs, in mensis, in itinere, in ludis, in deambulatione multos sibi et morte perimebat, ita ut sternuando, vel oculo in o expirarent: Vnde hæc tenus permansit consuetudo dicendi, *Deus adiuret*, cum quis sternuere audiret, & cum oscitatio superuenit, signum crucis ori solet imprimi, quæ quidem consuetudo dicitur originem ex eo duxisse tempore. Hæc autem pestilentia venerat super Romanos tempore Paschali, quia multi ex illis diebus quadragesimalibus intemperanter vixerant & incontinentes, nec satis dignè postmodum Corpori Domini communicarant. Et hæc non quæ lance rationis & fidei penitentes, contemplationibus, ludis, luxuriaque fræna laxabant. Quid dicemus hic nisi illud Psalms: *Lusus es Domine, & redum est iudicium tuum.* Dum tamen ad Mariam, tanquam ad Aram clementiæ tuæ, & Mediatricem gratiæ recurrimus, tu respice nos de Cœlo, & amove iram vindicem. Intuens in Deiparam hæc Virginem ei congratulatis & nobis, eam quæ lætificas & nos cum ea. Vnde per Angelos ei decantari iubes, *Regina Cœli letare, alleluia*; & à nobis idipsum vis reperi & decantari in eam eiusq; gloriæ cum paschali gaudio & triumpho.

Hanc igitur Antiphonam Paschalem, licet iterum à me breuiter alibi explicatam, cum ampliori elucidatione, hic repetō, & represento pijs mentibus, & in illa finio *Quadrigam Marianam*, quæ à filijs suis cum laudibus sonoris in Cœlum exaltatur, eorum voce coniuncta cum melodia Angelicâ & cœlesti. Tu fave, ô Maria, vt tecum decantemus Æternum Alleluia. Sicut enim Angelis præcinentibus didicimus S. Trinitatem adorare per Trisagion. *Sansus, Sansus, Sanctus Dominus Deus Sabaoth*, qui cantus æternum perdurabit: ita illis præcinentibus didicimus te Cœli Reginam venerari cum læticia, & tibi decantare *Alleluia*, quæ quidem Vox lætitiæ perfectionem suam habebit in æterna beatitudine. Singula ergo sacre Antiphonæ verba liceat, Te favente, expendere, & extendere. Prisci Scriptores in vocabant & salutabant Calliopen, Vraniam, Polymiam, Clionem, Thalam, Euterpen, vt felicitæ sua Poëmata aspiciantur: Tu mea es Calliope, Vrania mea, Polymnia & Clionea: *Exurge gloria mea, exurge Psalterium Cythara*: A te principium huius scriptiōnis, in te definit, ô MARIA?

REGINA CÆLI LETARE.

SET I.

Notum est ex sacris litteris, Gentiles, & quosdam Iudæos, horum imitatores & adæctas, & lunam Solem Lunamque adorasse, vt Numina: illam veniunt, tamquam Cœli Regem & Præsidem, hanc tam na ad-
quam arant.

Olim.

et.

et.

et.

et.

quam Cœli Reginam, & Solis Sororem. De Sole id constat ex 4. Reg. 23. ubi dicitur de Iofia Rege: Abstulit equos, quos dederant Reges Iudæ Soli in introitu Templi Domini, currus autem Solis combussit igni. Nonnulli Interpretes hic dicunt, Gentiles solitos alere certos equos publico sumptu, quos dedicabant Soli: quibus cum Quadriga veheretur illi, qui quotidie defigabatur, vt ad montem certum procederent, Solem orientem adoraturi & salutaturi. Hos ergo equos abstulit Iofias, & hos currus Solis combussit, quos imitatione Gentilium Reges Iudæ Soli dicantur; sicque hanc idololatram abolevit Rex pius. Fuisse autem hos vivos equos, & non solum pictos aut sculptos, cum curru ante Solis statum suspensos, vt aliqui dixerunt, ex eo constat, quod Iofias eos dicitur abstulisse, non combussisse. Curru verò Solis combussisse, non abstulisse: si enim equi sculpti aut picti fuissent in ligno, aut ære, aut alia materia, eos cum curru combussisset.

Christus Sol noster. Nos porò Christiani Solem nostrum Christum agnoscimus, & adoramus vt Deum, vt Cœli Regem & Præsidentem. Nos adoramus eius Orientem, hoc est, Nativitatem, per quam visitavit nos Oriens ex alto. Adoramus & eius Occidentem, hoc est, Mortem, per quam non tam ipse occidit, quam Mors, quia morte sua eam occidit: dum enim illa in ipsum irruit, ruit: *Et iure omnium perdidit se vitæ suæ, dum nihil sibi debentis persequitur libertatem, vt loquitur S. Leo.* Adoramus deinde eum renascentem & gyramtem per Meridiem, donec stetur ad Aquilonem, vt cap. loquitur Ecclesiastes, Hoc est, adoramus eius Resurrectionem & Ascensionem, donec veniat ad iudicium, à quo tamquam ab Aquilone super impios repandetur omne malum.

Hic est ergò Sol noster, Rex poli, solus nostri soli filius, Cor cœli, Mens mundi, Pons luminis, vt Solem appellare antiqui; denique, vt paucis complectar, ipse est vita & beatitudo nostra, idem merito adorandus. Hunc Solem adorant Apostoli Quadriga sua vectum, quatuor Rotis, quatuor Equis, hoc est, quatuor Dotibus gloriosis; adorant, inquam, in monte Galileæ mox à Resurrectione. Nosque illuc convenit properare ad adorandum & salutandum eum hoc Paschali tempore, quod tempus est lætitiæ & solemnitatis nostræ, tempus novi Solis, de quo Sole dixit Propheta: *Sanctus in pennis eius, hoc est, in Radijs eius extensus.*

Fugare enim optat tenebras nostras, & noctis graves nosque humores à nobis depellere languentibus; fugisque pigrum excurtendo, nova nos lætitiæ & vigore lætificare, vt possit dici nos iam in ipso, & cum ipso, resurrexisse nova vita, nova luce, nova mente.

Quantum ad Lunam, hanc adorasse Gentiles & Idololatrias Iudæos, habemus Ierem. 7. *Filij colligunt ligna, & Patres succendunt ignem, & mulieres confurgunt ad ipem, vt faciant placens Regina Cæli.*

Quasi dicat. Omnes de familia cooperantur Idolatriæ, pueri stipulas & ligna colligendo, viri furnum accendendo, mulieres pensendo, & massam ac pastam conspersione farinæ, aquæ, salis, butyri, conficiendo, vt placeant Regina Cœli placentas ei componendo. Sed queenam hæc REGINA CÆLI? Vtique Luna est, quam his adorabant munitibus. Nam Placentas rotundas & stellatas componebant figura Stellarum eis impressa, vt significarent se eas Regina Cœli & Stellarum offerre. Regnam vocabant, quia Solis soror est, nocti præfidens suo splendore, quasi Moderatrix, Illuminatrix, & Regina.

Nos Christiani non aliam REGINAM CÆLI agnoscimus præter Deiparam, quæ ipsum genuit Cœli Regem, & in Canticis dicitur PULCHRA UT LUNA. Hæc est Phebe, hæc Diana nostra hæc Solis nostri non solum Soror, sed & Mater.

Hæc Collyridiani hæretici, teste Epiphasio, per certas mulieres ad hoc destinatas, in curru stellæ coronata, ac velo passo obducta, Collyrida sive Placentam festo quodam per aliquot dies proponere, ac quasi Deæ offerre solebant, & inde omnes simul congregatæ participabant. Sed hæc error est: nam Ecclesia non eam Deam agnoscit, quam vis agnoscat Deiparam: non cultum Lunæ ei decernit, sed hyperdulæ, qui inferioris est gradus. Interim fatetur Regina Cœli, quia sic voluit is quem genuit. Et placentas non materiales ei offert, sed spirituales, id est, enomia & laudes dignitati eius proportionatas. Quòd si Placentæ placendo dicta est, vel vt alij dicunt placendo, ei certe placent nostræ laudes & preces, ob quas Filium suum nobis reddit placatum, & sicque merito eas Placentas vocaverimus respectu Regis & Regina Cœli.

Stelliferæ & lucidæ sunt Placentæ hæ; hoc est, laudes ei oblate, quia offeruntur Regina & Mulieri illustri Stellis coronatæ. Rotundæ debent esse & integræ, instar Coronæ orbicularis & radiantis, vertici eius apponendæ. In huius rei significationem accendi solent in honorem eius Cerei in Candelabris Orbicularibus Coronæ instar confectis. Quod fit in Templis Christianis ad supplicandam alteram ceremoniam, qua Ethnicæ Diana, seu Lunæ, Amphiphones, id est, Placentæ ænis & accensis circum circa cereis in Templo Mithra dicto offerebant, vt antiqui referunt Historici.

Cæterum Maria Deipara quandoque intitulatur Regina cœli, quandoque Regina cœlorum, vt habet Antiphona altera: *Ave Regina Cœlorum, Ave Domina Angelorum.* Pro quo observa tacitis in litteris triplex Cœlum agnoscit, Abreum, Sydereum, Emphyreum. Hæc ratione Sanctus Paulus dicitur raptus in tertium cœlum, hoc est, ultra æreum & sydereum in cœlum emphyreum & supremum. Habet Maria vt Regina potentiam super triplex cœlum. Dominatur Aëri, & ibi super Potestates

WANTIA

lebratus accedere. Indutus itaque sacris vestibus, & de concubidine auream ferens Rosam cum Episcopis & Cardinalibus ad Altare maius processit. Post Evangelicam lectionem, populo Dei exdiverſis partibus congregato Paſtoraliter predicavit, & completis Miſſarum ſolemnijſ, Roſam, quam detulerat & benedixerat, Duci Venetiarum in ſignu gratia Sedis Apoſtolice contulit.

Anno quoque Domini milleſimo quadringentiſimo quadageſimo nono Nicolaus Pontifex, eius nominis quintus, cum in Dominica LATARE de more Roſam conſecraſſet, illam miſit Langravio Thuringia & Haſſia, qui ſtirpe ſexta poſt Diavam Elizabetham inter omnes Germanice Principes præcipua clarebat pietate; eamque ipſe religioſiſſimè cum gaudio exceperit.

De hac etiam cerimonia mentionem facit Guilielmus Durandus in ſuo Rationali l. 6. agens de hac Dominica Latare, ubi dicit, quod in ea Romanus Pontifex celebraturus, ad Eccleſiam pergens, & rediens ab eadem auream Roſam ſub populi aſpectu ferat, & Vrbem circumeat cum lætitia. Quam ceremoniam ſic interpretatur Roſam in manu Pontificis gaudium Iſraelitiſi populi deſignat, quando per gratiam Chriſti data eſt illi de captivitate Babylonica redeundi licentia. Quod à vero ille cum multo equitatu & lætitia civitatem circumiſ, figurat gaudium illius populi in civitatem Ieruſalem reverſi, arque communionem reſtus ſidelis populi, & Eccleſia lætiti- am de promiſſis.

Dicamus nos quod in Dominica Reſurrectionis, quæ per excellentiam Dominica Latare appellari debet, quia de ea ſcriptum eſt ſpecialiter: *Hæc eſt dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea;* dicamus, inquam, quod Chriſtus Dominus, tamquam ſummus Sacerdos & Pontifex, Roſam in ea conſecravit auream, glorioſis ſuis veſtibus, ſive ſola gloriæ indutus; quam Matri Roſam in ſymbolum lætitiæ obtulit, dum ei appa ens primo loco inter omnes, per ſe, vel per Angelos, hoc nuntium gaudij plenum nuntiavit: *Regina Cæli lætare, alleluja: Quia quem meruiſti portare, & curru exit ſicut dixit, alleluja.* In die enim Reſurrectionis Angelos Alleluja decantaſſe habetur in Pontificis Decretalibus cap. *Hi dicitur* de conſec. d. i. In ſignificationem quoque huius primæ apparitionis in Romana Eccleſia Pontifex in die Paſchæ primam facit ſtationem ad S. Mariam Maiorem, ubi decantatur cum jubilo illud, *Regina Cæli lætare, alleluja.*

Hæc itaque ſalutatio velut Roſa aurea eſt, ſive Roſa aureis intertexta folijs, quam quorannis Regina Cæli repræſentamus in gaudij tunc concepti renovationem, vt & nos gaudij illius efficiamur participes per Paſchale tempus. Illius Roſæ colore, odore, ſapore myſtico, nos reſci oportet cum Maria in hoc tempore, vt tandem ſatiemur in æternitate Roſæ & Floris illius viſione & fruitione, quem Maria generavit pro Electorum omnium æterna conſolatione.

Si Mater iunioris Tobia tanto perſuſa eſt gaudio, dum vidit Filium ſuum ſanum & incolumem redeuntem è partibus exteris: quanto putas gaudio delibuta fuit Mater Chriſti, dum cum cernit redivivum ab inferis?

Si mulier illa Evangelica tanta afficitur læticia propter dragmam & gemmam receptam, quam tanto requieſcit deſiderio: quid dicemus de Maria læticia, dum cordis ſui Theſaurum leſum ſub tenebris ſepulchri, & in corde terre antea abſconditum, nunc palam videt luce gloriæ promittentem?

Si Reges gauiſi ſunt gaudio magno vultu, Stellam ſuam rutilus reſpicientes via ducentem: quale fuit Mariae gaudium, dum Stellam ſuam, immò Solem ſuum, cernit redivivum, & novo Oriente renaſcentem, vt quaquaverſum toto Orbe tenebras diſſipet caliginolaſ?

Denique, ſi Maria poſt triduum repetitas in Templo Filium, tanta cordis exultatione afficitur: longè maiori debet perſundi læticia, dum poſt triduum Paſſionis illum cernit incolumem: *Peſſimi. Ambrosius dicitur reperitur in Templo, vt eſſet indicio, quia poſt triduum triumphantis illius Paſſionis in Sede caeleſti. Et honorat dicitur Fidei noſtra ſe ſuſcitatus offerret, qui mortuus credebatur. Propter hæc igitur omnia decantamus Mariæ lætamente & voce: Regina Cæli lætare.*

PROSECVTIO, REGINA CÆ. Sicut in LI LATARE, ALLELUJA.

Lætari nos omnes convenit cum Maria Matre noſtra, & laudare Dominum in ſua Reſurrectione. Ideo non ſolum dicimus: *Regina Cæli lætare*, ſed etiam dicimus, *Alleluja*, hoc eſt, *Laudate Dominum.* Quæ vox reperitur ad ſingulos veſtus, quia & ſi auditi ſunt reperere & canere Angeli in Proceſſione ſolemnia S. Gregorio inſtituta. Hanc S. Gregorius certè vocem Angeli ſæpius vltiſſe & decantaſſe riu cap. leguntur, vt eorum edocti exemplo illam pio cantu imitatemur; nam in Reſurrectione Domini per d. i. quam eorum ruinae ſunt reſtauratae, Angelos Alleluja decantaſſe piè creditur. Ideo in Vigilia Reſurrectionis Dominice Sacerdos in Miſſa Graduali ter repetit *Alleluja*, gradatim cantando, & altiori ſemper voce repetendo; cui correfpondet ſimili etiam modo & voce Chorus trina repetitione. Quæ quidem variatione ſignificatur Deum laudari à triplici Hierarchia Angelorum, altè, altius, altiffimè: & ſic etiam ab hominibus laudandam eſſe in Myſterij ſublimis celebri rememoratione altè, altius, altiffimè, hoc eſt, omni cordis intentione.

Hanc etiam vocem docuerunt Angeli antiquos Monachos Epyprum & Thebaidem inhabitantes. Sicut n. refert Caſſianus: *cum inter ipſos diceret. Inſtit ſua moſ foret in numero Pſalmorum concinendo, dum lætarentur.*

Ita refert Baro. 1012.

Jacob Mayeris Ann. Fland. 1449.

In Dominica Reſurrect. quæ Dominica Latare dicitur obſervat Chriſtus Matri ſua Roſam auream dicitur primo loco ante omnes apparuiſ.

WANTIG

alij plures, alij pauciores decantarent. His ad piam hanc contentione dirimendam congregata, adfuit Angelus in medio, librum Psalmorum proferens; Et duodecim Psalmos decantans significans, tot esse decantandos pro Nocturna vigilia. Quibus finit, ALLELUIA pro consummatione adiunxit, & decantavit, & extimulavit, nec amplius visus est. Hinc in Concilio Tironico c. 19. legitur: "Ad Matutinum saltem duodecim Psalmi expediuntur, sicut Patrum Scriptura preceperunt. Et dicitur cum Alleluia: quod etiam Angelo ostendente didicerunt."

In Legat. Ethiopi- ca.

Refert quoque Fran. Alvarez in Torretana ditione esse Cœnobium Religiosorum nuncupatum ALLELUIA, ab hoc eventu. Cœnobita quidam vixerat ibi in vicinia, vigilijs, ieiunijs, & orationibus assidue vacans, & ipse à beatis spiritibus sæpe audiverat decantari Alleluia cantu suavissimo. Hac voce relata ad Prefectum Monasterij, extitit ei auctor, ut Monasterium tunc inchoatum hoc nomine appellaretur. Sic frequenter Angelos hanc vocem triumphalem sono celestis reperisse, & eam homines docuisse suo exemplo, ex hystorijs constat.

Alleluia vox est Hebraea.

Hic verò advertendum, Alleluia, esse vocem Hebraeam, desumptam ex Davidicis Psalmis. David enim viginti Psalmis hunc titulum præfixit Alleluia; quia specialiter ad Dei laudem pertinent, & hos Psalmos vocat S. Augustinus Alleluaticos præfatione in Psalmum 104. Hanc autem vocem Hebraeam nullus Doctor, Hebraeus, Græcus, vel Latinus, propter sui dignitatem mutare fuit ausus. Sic vox Amen à Christo pronuntiata in Evangelio sine mutatione permanit. De excellentia autem huius vocis Alleluia, sic dicit Io. Cassianus: Alleluia tantum habet honorem, ut in Hebræica lingua sit traditum, nullus, alio sermone translatum. Hoc Græcus, hoc Latinus, hoc Syrus, hoc Chaldaeus, hoc Persa, hoc Arabs, hoc tenet cuncta terrarum natio. Et quidquid est debitum divinitati, dignitate huius nominis pia devotione veneratur. Hoc nomen nulli absonum, nulli absurdum, quia omnes celebrant gaudia sua cum suavitate huius nominis prolata.

Quare Tempore Paschali toties repetitur.

In Psalmis Davidicis quandoque pro titulo ponitur duplex Alleluia, sicut & tempore Paschali duplex Alleluia in Missa decantatur pro Graduali. Et primum quidem Alleluia ponitur ad significandam laudem Dei, qua in præfenti laudatur à iustis in Ecclesia militantib; secundum Alleluia significat laudem Dei, qua laudatur à Beatis in Ecclesia Triumphante. Quandoque in Ecclesiastico Officio triplex Alleluia cantatur pro significanda laude Trinitatis Sanctissimæ. Quandoque novies repetitur (ut fit in Laudibus Paschali tempore in Dominicis) ad designandam laudem à novem Angelorum Choris oblatam in Cœlis. Denique, quater repetitur tempore Paschali in quibusdam Horis Canonicis, Alleluia, alleluia, alleluia, alleluia; sicut quater repetitur in hac nostra Antiphona Gregoriana: quia hæc vox quater repenta fuit à Bea-

tis in Apocalypsi cap. 19. Nam versu primo dicitur:

Audite vocem turbarum multarum decientium Alleluia, Salus, & gloria, & virtus Deo nostro est. Versu verò tertio ibidem adicitur:

Et iterum dixerunt Alleluia. Versu quoque quarto illud sequitur:

Et ceciderunt seniores 24. & adoraverunt Dominum sedentem super thronum dicentes Amen, Alleluia. Versu denique quinto & sexto sic ibi habetur:

Vox de throno exivit dicens, Laudem dicite Deo omnes servi eius, pusilli & magni. Et audite vocem turbe magna, tanquam vocem aquarum multarum & tonitruorum magnorum decientium, Alleluia: Quoniam regnavit Dominus noster omnipotens.

Sic ergo quæritur quid sit Alleluia, & cur toties repetatur ab Ecclesia, maxime tempore Paschali, dicam esse celeste Beatorum Canicum, de quo dixit Tobias. Per viros Ierusalem Alleluia decantabunt. Idem verò ab Ecclesia toties hoc tempore replicatur, quia tempus Paschale representat tempus æternitatis, in quo perennis erit laus, & triumphus, ac iubilus.

Itaque Alleluia est velut Flos cœlestis Paradisi, qui factus fuit cum Iesu Nazareno, sive Florido, in Horto sepulchri, & germinavit cum eo, totumque Orbem suo replevit odore. Et in suam vique laculi Flos iste Ecclesiam replebit suavitate, donec iterum in cœli Hortum & Paradisum se recipiat, ut floreat, & fructificet, odoremque exhalet suavissimum tota æternitate. Dicit Egeſippus Hortum Olivarum, Domini mœrore & sudore perfusum, tulisse flores, quibus circumscriptum erat: O Mors, quàm amara est memoria tua! Nos quoque merito dicemus, Hortum resurrectionis tulisse flores, quibus circumscriptum sit Alleluia, Alleluia, ubi est Mors victoria tua!

Hoc porò symbolice dictum sit & mystice. Attamen & hoc mirum est, quòd Terra producat Florem (non sine providentia particulari Dei) qui Flos Passions & Resurrectionis Domini rectè nominari potest, estque Flos jamabilissimus & elegantissimus. Hic est Flos ille, quem Hispani Granadillam vocant, & invenitur in Regno Peruano, exhibetque cum pulchritudine & colorum divestitate instrumenta & mysteria Passionis Domini. Videre licet in eo fructum speciem cordis habentem, Claviculos sicut in Vite funium foecum referentes, foliumque virens cuspidis lanceæ figuram gerens, Flos ille septem quasi gladiolis sustentatur, in eo sunt velut quinque rubentes sanguinis guttæ. Inter has columna, & super hanc tres clavispinosa corona circumdati. De eo scribit Io. Borerus in descriptione Veris his verbis:

Sed non convenit relinquere Granadillam, Quæ est summus honorum Florum Mexicanorum in quo Flore se pensitudo inspicitur.

T

Vidobis

Est veluti Flos cœlestis Paradisi.

Egeſippus de exermio Hierosol.

Videbunt Christi tui asperos dolores,
Columnam, Plagas, & purpuream
Coronam: & hoc quod in Cruce a erat.
Cooperos sanguine acutos clavos,
Et sic pietas permoveret, fumes & nodos.

Fuit Flos ille ab Indijs Occidentalibus allatus, & Summo Pontifici Paulo V. oblatas, exinde eius pictura crebro representata est in his Provincijs, nam terra nostra Occidentalis salem nequit producere aut fovere Florem. Dicamus ergo, quod Indiarum terram hanc Passionis & Resurrectionis Dominica amonem & admirabilem Florem ferens, quodammodo censetur insonare, Alleluya, Alleluya, laudans Dominum de Insignijs Passionis suae post Resurrectionem gloriosae.

Quo fru- Quod si quaeratur ulterius, quem fructum habeat Alleluya decantatum? Dicamus primò, quod hortetur omnes ad gaudium spirituale, quo congratulamur triumpho Redemptionis nostrae, & Victoriam mortis ac inferni, quasi illi caneremus, sicut olim post Triumphatos solitum erat, *Io triumphe, Io triumphe*: Aut quasi inelamemus cum Propheta ovante. *Vicit Dominus, & exaltatus Deus saluatus mea, liberator meus de inimicis meis iracundus.*

Hac voce olim Christiani ad fortiter ferenda martyria, & triumphandum de Tyrannis, selesaniabant. Sic in Actis SS. Felices, Achillei & Fortunati legimus, quod cum propter fidem atroci essent carceri mancipati, ad martyrium sese mutud invitabant & accendebant, illud decantando: *Omnia terra adoret te, & psallat tibi, psalmum dicat nobis in tuo, Alleluya, Alleluya.*

Hac vox triumphalis contra Ecclesiae hostes visibiles quandoque valuisse legitur. Nam S. Germanus Arelatensis Episcopus cum Angliam ab haeresi Pelagiana purgaret, arque eam etiam a bellis contra Saxones protegere vellet, dum exercitus scie aggressuri essent, accurrens ad Anglos & iubens iactabunda voce omnes milites inelamare, Alleluya, Alleluya, eos securos fecit de victoria. Hæc enim *Vox exultationis & saluati in tabernaculo sustorum* ita teruit hostes sicut vox Gedeonis, & sociorum, Madianitas. Nam percusso aere in montibus voces multiplicatae fuerunt, & ipsi terrenti, prolethi armis, in fugam conversi sunt, relictis curribus & supellectili omni cum confusione totius exercitus. De qua re sic Baronius anno 419. ex Constantino Episcopo: *Hosile agmen terrore proterem data, verum etiam ipsam Caeli machinam, contremisit.* Factum id fuit Paschali tempore, & iusserat primum S. Germanus Sacerdotes sublimi voce tertio inelamare Alleluya, ac deinde totum populum & exercitum magno clamore subsequi. Sic hæc vox victoriosa Alleluya, alleluya, idem valuit contra hostes infideles, quod illa, *Io triumphe, Io triumphe*. Quapropter quando illam repetimus Mariæ, & dicimus, *Regina Caeli laeta, triumphum Filij eius, qui & Matris est, rememoramus gaudiosè & gloriosè*

Dicamus secundo, quod hæc vox pie pronuntiata, Alleluya, valida sit contra hostes invisibiles. Refert Caletus l. 4. c. 54. quemdam Religiosum Tyronem Gerardum, multis demonum tentationibus & assultibus fuisse diveratum, sed per Alleluya decantatum, liberatum tandem fuisse ab hac vexatione, & demonem fugale ca voce.

Sic etiam legimus in vita B. Mariæ Ogniaz, eam in extremitate morbi multoties repetisse Alleluya: & per illud non solum mororem, sed etiam infidias inimici fugasse, post illiusque decantationem, spiritum in manus Domini suavititer tradidisse, & ad æternum Alleluya transivisse. Cardinalis Vitriaco sic tradit in eius vita.

Odit Satan hanc vocem Alleluya, quia cœlestis adspirata est, & tradita hominibus, & quia horret ipse Dei laudem, hanc vocem ægre sustinet. Hæc & ex vita S. Germani Parisiensis, quomodo audiit vox contra ignem, & contra demonum altitatis prevaluir. Ibi sic habemus: *Amano Monacho fanile ingrediente cum lumine, carbone decidente flamma famum corripuit. Lassus cibum tunc accipiebat S. Germanus. Concurrerentibus reliquis, nec succurrerentibus, tardus ipse proficiens, rapta de foco succuma, ascendit super fabricam, concinens Alleluya; & paululum æque crucis in modum fundens, extinguit incendia. Sic de manu Sancti imbre fluente, cum laude Dei decantata, sedatus est ignis, quem multa vice extinxerunt sui flumina. Postero die demon falsus est ius insidij hunc ignem accensum.*

Dicamus tertio, quod hæc Vox sit gratiarum actionis, Vox omni ætati, omni sexui, omni statu & conditioni hominum conveniens, incitans ad gratiarum actionem Deo reddendam pro innume- ris beneficijs. Propterea recitatur S. Hieronymus scriptum antiquius decantari, vel pronuntiarum Alleluya, personis a varijs, idque varijs de causis.

1. Moniales & Monachi hac voce noctu ad preces, Deique laudes, vocabantur in templum.

2. In Monasterijs illa altius repetita vocabantur ad sacram Synaxim, ut recitatur S. Hieronymus factum in Monasterio S. Pauli, dum eius decubuit vitam.

3. Idem in Epistola ad Marcellam, ep. 17. dicit etiam a Rusticis agros colentibus decantari solitum: *Quocumque se verterit, ait ipse, arator siron tenens Alleluya decantat, & iudans messor psalmis arceat, & curva artem levis vitem sulce vincitor ali- quid Davidicum canit.* Hæc sunt in provincia cantina, hæc, ut vulgo dicitur, amatoria cantiones, hic pastorum sibilus, hæc arma cultura. Ita S. Hieronymus. Quod quidem notandum pro piffica pietate memorabili contra voces acerbas impatientie & exacerbationis, quas in animalia intorgere solent agorum hæc tempore cultores, & contra impuras & lascivas eorum cantiones.

Pueris quoque pro prima voce solebat cum late instillari vox Alleluya, ut hanc sic edoceri te-

WANTIO

neris annis, frequentarent. Quod testatur etiam S. Hieron ad Lxram sic scribens: Quis hoc crederet, ut Albini Pontificis nepoti de re promissione Martyris nasseretur, ut presente adhuc avo parvula adhuc lingua balbutiens Christi alleluia resonaret Et infra subdit: Chm avum videris, in pectus eius transilias, de collo pendear, nolenti alleluia decantet.

Est Deo gratissima. Aug. in Ep. 106.

4. Hæc vox, quia confessionis vox est & laudis, gratissima Deo est, Deiparæque, ac Sanctis omnibus, idè S. Augustino teste, ab Ecclesia Catholica toto Orbe diffusa antiqua traditione in usu est. Refert Victor Viensis lib. de Wandalica Persecutione, de quibusdam pueris Choralis, quod postquam eis Ariani linguas amputassent, tamen plena voce resonarent, Gloria in excelsis, & Alleluia; quo miraculo ostendit Deus, quam ei grata esset vox hæc pie resonans, & ex corde procedens. Dicamus ergo Mariæ Deiparæ, & repetamus ex corde: Regina Cæli latere, Alleluia; quod apostissimè congruit fieri hoc Paschali tempore cum pia lætitia, cum læta pietate.

SECT. III. QVIA QVEM MERVISII PORTARE, ALLELUYA.

Qvæbat quondam Dominus à suis discipulis in familiari colloquio, quid de se dicerent homines, quamque de sua persona opinionem conciperent, visis tot gestis & miraculis, tot auditis divinis eloquijs, eius ex ore fecundissimè & facundissimè promananantibus: At illi dixerunt: Aliquid dicunt esse Eliam, alij Iohannem Baptistam, alij Hieroniam, aut unum ex Prophetis. Subdit Dominus: Vos vero quem me esse dicitis? Petrus præ omnibus, & pro omnibus, in Fidei sublimem professionem, allurgens, dicit: Tu es Christus Filius Dei vivi. Quam quidem assertionem altè laudat Dominus, & remunerat speciali præmio, dicens: Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & super hanc petram adificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalent adversus eam.

Vbi advertite. Petrum suo responso complexum esse, velut compendio, omnia quæ de Christo dici possent: nam omnes excellentiæ eius & perfectiones quasi rami ex hac radice, Tu es Filius Dei vivi, suam trahunt originem & vitam: Sicque qui dicit fide viva: Tu es Christus Filius Dei vivi, implicite omnia censetur dixisse, quæ Christo competunt. Unde & S. Petrus cum istud pronunciauit, omnia fide complexum, quæ præmillam quæstionem concernent, merito exultavit. Et Christus Dominus etiam illud responsum tanquam absolutissimum, ab ore Petri ex revelatione cæli promanans, acceptavit & laudavit, ita ut nihil ultra foret necessarium adjuvans.

Adverte secundo, quod ad quolibet Fidelium gratia existente possit iure dici verumque, Tu es Filius Dei vivi, & Tu es Filius Dei morientis, sive

mortui. Quia per mortem suam Christus, Dei naturalis Filius, acquisivit nobis spiritum adoptionis, & gratiam sanctificationis, qua Filij Dei adoptivi vocamur, dicente Apostolo Iohanne: Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut Filij Dei nominemur, & simus. De Christo autem nequit dici, quod sit Filius Dei mortui vel morientis, quia ipse est Filius Patris Eterni, illius inquam Patris, in quem mors non cadit, qui Principium est vitæ in Filio, cui & originaliter illud convenit. In ipso vita erit. Cum ergo Pater ille sit essentialiter semper vivens, & ab ipso Filius procedat tanquam Vita & Verbum vitæ, hinc dicitur Filius Dei vivi. Nos autem participamus de hac Filiatione, de hac vita, per adoptionem, hinc etiam dicit Deus per Ozeam Proph. Et eritis loco, ubi dicitur eis, Non populus meus vos dicitur eis, Filij Dei viventis. Quia vero per mortem Christi Filij Dei vivi nobis hæc adoptio & filiatio contingit, ut diximus, hinc rectè etiam dicimus, Filij Dei morientis. Mortui enim præter nos se subiecit.

1. Ioh. 3.

Ose. 2.

Sic, ut ad propositum propius accedamus, si quaereret à nobis quispiam, jimmò vei ipsa Maria Virgo, quid de ipsa sentiamus, quid credamus, sufficeret illud pronuntiare viva fide & affectione: Tu es Mater Filij Dei vivi. His enim verbis continetur omnis eius dignitas; omnis excellentia & perfectio habet originem ex hoc Titulo & Privilegio, quo nullum maius potest reperiri sub cælo. Quicquid ergo concipere valeamus, quantumlibet sublime & excelsum de Maria, quælibet ei laudes decantaverimus, necesse est vt habeant fundamentum & radicem in hac excellentia, Throno divinitatis appropinquante: Tu es MATER FILII DEI VIVENTIS.

Omnia dignitas B. Virgini est esse Matrem Filij Dei vivi.

Sed quandonam opportunius ei hoc pronuntiare valeamus, quam modò, in tempore scilicet gloriosæ Resurrectionis Filij sui? Antea vita est iuxta Crucem & iuxta Sepulchrum dolorosa & gemens, patiens & pariens, & compassione digna, tamquam Mater Filij Dei morientis, vel iam mortui. Nunc autem ei cum gaudio nuntiatur, Filius tuus vivit, quem meruisti portare & surrexit, Alleluia. Sic modò ei competit specialissimè, si vquam, Titulus ille gloriosus, Tu es MATER FILII DEI VIVENTIS; quia Christus resurgens iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur. Quod enim mortuus est, peccato mortuus est semel, quod autem vivit, vivit Deo. Itamò ei nunc & ille Titulus specialiter convenit, qui præmatùre datus est & à Protopatente nostro, MATER VIVENTIVM. Illa enim Mater fuit Filiorum morientium; MARIA autem per Filium suum reddidit nobis vitam, & iterum generans nos, de Filij mortis effectit FILIOS RESURRECTIONIS, & Filios Dei viventis. Idè congratulamur ei, & nobis, dum animus: Quem meruisti portare & surrexit, Alleluia.

Meruit Mater natus Deo esse.

Quod autem hic asseritur, MARIAM meruisse portare Filium Dei, intelligendum est non Meruisse

Omnia dignitas Christi consistit in hoc quod sit Filius Dei vivi.

no de consilio, vt loquuntur Theologi, sed Merito de congruo. Meruit autem id, voluntaria obsequij sui munera ad Mysterium Incarnationis perficiendum offerendo, quando in Angelico colloquio dixit: Ecce Ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum. Tunc enim cum ximia fide, spe, & charitate, humilitas profundissima, & obedientia promptissima promittit: que quidem omnes virtutes cum actibus suis dispositio fuerunt, vt promeretur de congruo Meritum Dei, dignitatem scilicet illam, qua maior sub Deo nequit intelligi, qua factum est, vt concipiens Filium Dei, affinitatem arctissimam & altissimam cum Deo contrahere.

Dicendum ergo, & sapè corde voceque repetendum est illud hoc facto tempore; Latere, ô Regina Cœli, ô Mater Altissimi, quia Resurrexisti ille, quem facis Visceribus novem mensibus portare meruisti.

Affectus
Congra-
tulationis
ad B. V.

WANTIG

1. Latere, quia Resurrexisti ille, quem meruisti portare cum gaudio in Templum Ierusalem, & in manus Simeonis Senis, & Annæ Viduæ cum AZELUYA publicè consignare.

2. Latere, quia Resurrexisti ille, quem in Infancia, tamquam Nutrix & Gerula, continud portare meruisti, & Vbere de Cœlo pleno lactare; & tamquam Tutrix eius curam gerere.

3. Latere, quia Resurrexisti ille, quem meruisti portare in Ægyptum, longo sanè itinere, vt lucis æternæ tibi intròducendæ primordia signaret, & secum adveheret; dum cum illuc ex Iudæa meruisti intròducere, & brachijs ac humeris maternis veclare.

4. Latere, quia Resurrexisti ille, quem tot annis meruisti portare per amorem in corde; & post extremum spiritum vlnis etiam maternis excipere, & de Cruce depositum amplecti, & in sepulchrum inferre ille, inquam, post tot acerba tormenta, & ipsius, & tuæ, Resurrexisti, nunquam amplius mortuus.

5. Latere, quia Resurrexisti Sol tuus & Lux tua, Gaudium tuum & Gloria tua, Vita & suprema Felicitas tua, vnicum Defiderium cordis tui, summumque Bonum tuum.

6. Latere, quia Resurrexisti tamquam Victor mortuus, peccati, & inferni; sicque non solum Tibi resurrexisti, sed & nobis, & toti Orbi; ideoque tecum letamur & cantamus, Alleluya; quia postquam Mortuus & Vita duello confistere mirando, Dux vita mortuus regnat vivus. Ided ergo & nos tibi coniuilamus.

7. Latere, quia Resurrexisti, & omnes hostes superavit, Phariseorum invidiam, Iudæorum calumniam, infidelium cecitatem & malitiam, & ided totus cum eo mundus rediivus præfert letitiam. Sic te ab omni dolore absolvit resurgens, quando & nos secum resuscitavit; vt iam fores Matris lætitiæ pro te & filijs tuis, quia te antea sterilem in domo nunc habitare facit Matrem filiorum lætantiem, Leva ergo oculos tuos in circuitu, & vide, o-

Ihu. 69.

mnes isti congregati sunt, venerunt tibi, filij tui de longè venient, & filia tua de latere surgent, vt Tibi Alleluya decantent cum lætitiâ & iubilatione.

8. Latere, quia Resurrexisti, & vicit Leo de tribu Iudæ, Radix David, & factus est Agnus, qui inven-tus est dignus aperire librum, & solvere septem signacula eius, cui dant honorem, & qui in celo sunt, & qui in terra, & qui sub terra, & qui in mari, & qui in eo, vt dicitur in Apoc. Hic Radix tua est, & tamen de Radice tua est. Leo est rugiens, & tamen Agnus mitis est; Tu Læna eius Mater generosa; Tu Ovis, quæ peperit eum. En ipse se læcavit, & resurrexit, sicut dixit.

RESURREXIT, SICVT DIXIT
ALLELUYA.

1. Resurrectionem suam prædixit per Michæam Vatem, sic alloquens Synagogam sibi hostem, vel etiam mortem. Ne lateri inimica mea super me, quia ceculi conjurgam. Clem sedero in tenebris, Dominus lux mea. Tram Domini portat. donec causam meam iudicet, adducet me in insim, videbo iustitiam eius. Quali dicit: Postquam fuero in tenebris sepulchri, educet me Pater in lucem resurrectionis. Quia ego sum Redemptor confitutus, ad te tempus pro genere humano itam Patris portare debet, sed mox inferni & peccati Viator agnoscat, & toto Orbe Pater clarificabit me, ostenditque suam iustitiam, exaltando meam humiliationem. Ita fiet vt Synagoga fiat in prædam & conculationem hostium. Resurrexit ergo sicut dixit ore prophetico multis retrò sæculis.

2. Resurrectionem suam prædixit per Prophetam & Regem Non derelinques animam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem Sic Filius alloquitur Patrè, securus de sua Resurrectione, prædicens & lætitiâ tunc oriundam. Propter hoc lætatum est cor meum, & exultabit lingua mea. Hæc est laus Dei, hoc est illud Alleluya, quod nobiscum canit in Resurrectione sua. Nam S. Petrus Acto. 2. versum dictum de Christo interpretatur, ex illo probans eius resurrectionem à mortuis. In morte enim Christi anima separata fuit a corpore, & descendit ad limbum, sed non diu ibi mansit. Enumerant enim quidam tantum triginta novem horas, vel quadraginta ab hora nona Feriæ sextæ, quando emisit spiritum, vsque ad diluculum diei Dominicæ, quando resurrexit. Sic non permisit Patrè per corruptionem incinerari eius corpus, nec animam diu in morte detineri. Vndè & rursus dicit per eundem Prophetam suum prædicens resurrectionem: Ego dormivi, & somnum cepi, & exurrexi, quia Dominus suscepit me De hoc igitur illi gaudium, & nobis, & tibi, ô Maria, quia resurrexit sicut dixit, Alleluya. Quapropter de Christo Mariam alloquente illud aliqui piè meditando intelligunt: Exurge palatiorum & cychara, exurge gloria mea, exurge diluculo.

3. Resur.

Osee. 13. 3. Resurrectionem prædixit suam olim per os *surrexit, & Maria sicut dixit, Alleluia.* Quasi dicit Propheta: *Ero mortuus, & mors meo morsus, & in-*remus. Sicut Maria soror Moyſis prima iumpſit ferre. Ipe enim inter mortuos liber futurus hoc hie tympanum, & dixit chorum, cantavitque Domibere dicit. Idemque est ac si Morti diceret inſulno glorioſe, quia Dominus mirè magnificatus est, tans: Efficiam per resurrectionem meam, vt omEquum & aſcenſorem deſcendens in mare, & Moyſen nes iuſti tandem reſurgant numquam mortui, & ſuum fratrem per Virgam prodigijs inelytum fecit **Exod. 15.** omne regnum tuum extinguar, dum mortale hoc triumphare: Ita magis te decet o Maria, primice-induct in corruptionem. Tuac, o mors, abſorpta e-riam eſſe & præſentem in triumpo Filij tui, qui per tis in victoria, *Morsus quoque ero tuus, & Inferni* Crucis admirabile Virgam de hoſtibus ſuis de no-Morsus quem voluisti deglutire, ſed non potens ſtris triumphavit, eos que in Sanguinis ſui mari de-digeres, immò cogens vomere, & ſimul quidquid merſit ac Victor evaſit. Reſurrexitque ſicut dixit, cibi electi deglutire, animas tunc inter ſuorum, Alleluia Canta igitur Domino glorioſe, quia tuus quas ventre tuo continebas. Sic nimirum ſæpè Do-est triumphus, Filij tui triumphus. Te canentem minus per Prophetarum eloquia ſua prædixit re- & gaudenrem ſequetur chorus femineus. Te ſe-ſurrectionem; idè in Symbolo ſpecialiter dicitur, *Reſurrexit ſecundum ſcripturas.* quibus dicitur *Ieſum quæritis Crucifixum, Surrexit* **Marc. 16.**

Testimonia Reſurrectionis 4. Quod ſpecialiter ad novam Teſtamentum, *Re non eſt hic, quod idem eſt ac ſi diceretur, Reſurrexit* **Marc. 16.** ſurrexit, ſicut dixit **Matth. 12.** ubi affer exemplum ſicut dixit, *Alleluia.* Poſtmodum in choro & gaudio ſurrexit. **Prophetæ:** *Sicut Ionaſ fuit in ventre ceti tribus ſequentur Apoſtoli & Diſcipuli, quibus etiam di-* diebus **Thyſiſibus, ſic erit Filius hominis in corde terre** citur, *Reſurrexit ſicut dixit, Alleluia, In Gallias ſi ex novo* Ionaſ optavit in mare deijci, vt alij ſalvarentur; ſic eum *videbitis ſicut dixit vobis.* Dominus ſe obſervat, vt eius morte ſalvaremur. De Nos quoque in Gallia, hoc eſt, in tranſmigra-

Luc. 21. gluti vitæ Cetus Ionaſ, ſed non nocuit, nec devora-tione huius vitæ ſperamus videre cum cantu re potuit, in colorem promiſſi tercio die effudit in & gaudio, ſi de eius Reſurrectione gaviſi fueri- aridam. Sic & Mors ore ſuaare Chriſtum excepit, mus tempore huius vitæ, ſi nunc & eum prout de- ſed mox reddidit glorioſum. Quare & hic *Alleluia* cet laudaverimus, & glorificaverimus. Iucundum decantandum. eſt audire quod hac de re ſcribit **Tho. Cantip. Mul Thom. Cantip. 2. cap. 50. Apum.**

5. Vterius *Reſurrexit ſicut dixit* Iudaſ petenti- bus ſignum portentaſ, quæ eiecerat vendentes in caeſteſem Patriam in rubilo prævenientes dilerit ce- tos, inquit, *legimus in morte excuſaſſe, & quaſi in* Templo, dum reſpondit. *Solvite Templū hoc, & in ciniſſe. Exemplum audiamus. Quidam frater Ordinis 2. cap. 50. Apum.* eribus diebus excitabo illud. Hoc dicebat de tem- Prædicatorum, *vita, ancha, Lector in Brugens. Flan-* plo corpore ſui, quod Iudaicâ impietate reſolutū, *aria domo, graviter infirmatus eſt. At cùm morti ap-* divitiâ in timido ſollicitate potentia. Vnde cum ſur- propinquaret, eſſetq; vultu lætiſſimo ſervens, et frater rexillit à mortuis, recortati ſunt Diſcipuli, quia *cum la chryſis ſuaſi a vitæ, vt ſi quid conſolationis in-* hac dicebat, & crediderunt ſcripturæ & ſermoni terius accepiſſe à Domino, dignaretur eſſe ſicere Cui il- legra gaudio flere non valet. Verè ait, ac cepi, quia D. quem dixit Ieſus, vt ait **S. Ioannes.** *Ieſus morti mea præſentialiter adfuturum promiſit.*

Luc. 18. que apertis verbis, ſine metaphora aut allegoria: Cui Frater: *Et ego conſeſtor te per eundem Dominū,* *Ecce aſcendimus Ieroſolymam, & ecce Filius hominis ut mihi digito vel patibis innuas, cùm eum videris* gradetur, *alludetur ſingellabitur, & cideſtur. Et tertia præſentem. Iole vero reſpondit: Libenter faciam ſi* die reſurget. Quid clarius? Et tamè nihil horum in- permiſerit Dominus. Die poſt tercia morbo ingravesca- tellexerunt. Intellexit rat probè Maria myſterium ſente, *tabula percuſſa eſt, & emenerunt Frater, cõ-* Paſſionis & Reſurrectionis, & conferebat in corde curveruntq; in infirmariam præſolanti bus ergo & o- ſuo hæc quæ audiverat à Filio cum his quæ lege- rantibus illi. Frater moriens digitoſum cùm manu ad- rat apud Prophetas, & audiverat à Simeone: *Ecce certum locum oſtendit, & circumſiſiſis oculis cum can-* poſitus eſt in Reſurrectionem multorum. Vnde non- tu leniſſimo dicere cepit. In Gallia Ieſum videbi- vacillavit in ſi de reſurrectionis, nec cū mulieribus mus, ſicut dixit nobis, Alleluia. *Quo finito proſtratus* venit ad ſepulchrum, quaſi incerta de nuntio, aut *expiraſſet. Quis verò præſentes fuerit, mihi cum gam-* incredula de oraculo, aut dubitans de Filij verbo: *dio & lachrymis reſiderunt.* ſed in ſecreto conſolavi cõſtra dolore paſſionis ex-

Pſal. 29. peclavit nuntium reſurrectionis, ſive per Archan- Non abſimile eſt quod in martyrol. Francisca- no legitur de B. Electedo, Conſeſſore piſſiſſimo, qui- gelum Gabrielem, ſire per ipſum et Filium, quem vivebat anno 1367. Obiit autem juvenis in Con- ſcipiendò apparuiſſe communis Eccleſiæ ſentus eſt. ventu Bremenſi in Teutonia. Cum morti præxi-

Reſurre- *Sic in ea adimpletur illud: Ad veſperum demorabi-* mus foret, Ieſum ſibi repræſentans non ſolum re- *ſurgentem, ſed etiam aſcendentem in cælum, & ſe-* **ſi ſpeciale** *Hoc ergo gaudium merito commemoramus, quia illic trahentem, capir illud Evangelij ſubmiſſe* **ſi ſpeciale** *gaudium non ſolum fuit viviverſe teræ, ſed etiam canere: Aſcendo ad Patrem meum, & Patres veſtrū, Ioan. 20.* **ſi ſpeciale** *gaudium quia fuit ſpeciale gaudium Matris Ieſu & Matris Deum meum, & Deum veſtrum. Secunda dicitur il-* **ſi ſpeciale** *noſtræ Mariæ, vnde et cum Angelis canimus, Re- lud ipſum altius canendo repetijt. Et tercia alioſore* **ſi ſpeciale** *adhuc*

Mariale.

V

adhuc

adhuc voce & cantu repetens, felliciter expiravit, & obdormivit in Domino in praesentia Fratrum, qui ad hanc vocem accurrerant.

Nullus est cui donum concedatur nisi per te, castissima! Nemo cuius divina misericordia tur gratia nisi per te o Virgo nobilissima!

Martyro. Francisc. Psal. 138. Psal. 3.

In eodem Martyrologio refertur de Beata Elizabetha ab Annuntiatione, Abbatissa in Monasterio S. Mariae de Portu, quod viginti annis continuo morbo afflicta semper repetebat illud: *Et enim illuc manus tua deducet me. Et tenebit me dextera tua.* Morti vero iam proxima iubebat maximo pietatis sensu: *Ego dormivi, & somnum cepi, & exurrexi, quia Dominus suscepit me.* His verbis sanctissime spiritum in manus Domini tradidit, & in finem cum eo victoria. Ecce omnes hi in Gallia, hoc est in transiit, ratione, Iesum viderunt, sicut dixit illis: & de Matris eius Mariae gaudiis participes fuerunt, ab eoque decantatur modò & ceterum Alleluia. O vitam eorum sequamur vestigia, ut eadem affluere valeamus gaudia? Hoc nobis impetra, o cetera Regina!

Quid luculentius pronuntari potest pro honore Virginis, cui lippis & lotis oculis adeo invident calumpnatores nostri haeretici, eius invocacionem exterminare conantes, cuiusque cultum oblitiscunt? Sed frustra contra lucem Lunae nostrae canes illi latrant frustra aves & filios lucis, hanc Lunam honorantes, & eius laudes decantantes, in festinant Nocturne vultantes. Frustra (sic enim repetit) Palium laudis & honoris quo Sponsa ista a Sponsis suis & confodalibus exornata est, ei auferre conantur. Frustra flumen calumpnatum ex ore suo emittunt, ut absumant & absorbant laudem huius Mulieris Stellis coronatae, toto Orbe refoanatem. Frustra aperiunt in caelum os suum blasphemum contra Deum, & eius sacrum Tabernaculum contra Mariam & Christum. Rignantur quantum voluerint, velint, nolint, audient ex ore Ecclesiae, ex ore puerorum & plebis promissae illud: *Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus nunc & in hora mortis nostrae.* Audiant & illud Palchalis nostrae Anaphorae ad Mariam directum:

SECT. V ORA PRO NOBIS DEVM, ALLELUYA.

Ad ele vandas preces nostras invocanda. est B. V. Joann. a.

Serm. de Nat. Virg. gin.

Serm. de Ad. moniu.

Orationes nostrae ex se languidae sunt, timide, incertae, & repententes, multisque imperfectionibus obnoxiae, ideoque in illis paucum spei collocandum est, quatenus procedunt a nobis, & tamen orate nos iubet Dominus, sed vult orationem nostram adiuvaré per merita sua, & ut Deiparae Mariae populum suum afflictum pro imperfectionem illius suppleat. Unde dicit: *Si quid petieritis Patri in nomine meo, dabit vobis.* Propterea Ecclesia omnem suam orationem concludit, *Per & filijs suis ut idem faciant, commendate.* Quasi dicit etiam cum S. Bernardo: *Totus medullis cordium, totus praecordiorum affectus, Mariam hanc veneramus, quia sic est voluntas eius, qui totum voluit nos per Mariam.* Commendatur ergo nobis hic Mater per suam orationem & patrocinio, quia per menus eius vult se nobis donare, ut tradunt Sancti Patres. Propterea nos sic monet S. Bernardus: *Abiis in tuamini Fratres, quanto devotionis affectu Mariam ad nobis vult honorari, qui totius boni plenitudinem possit in Maria, ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiae, si quid salutis, ab illo non verimur redundare.* Desunt ergo per manus Mariae ad nos dona caelestia, & per illam vult nos ea Filius petere, quia per illam decrevit dare. Qui per ipsam ad nos descendit, & in nostram miseriam venit, vult enim fas est ut avertam, id est confundam, faciem suam, & nos per ipsam in suam veniat gratiam. Sanctus Bernardus: *Per te accessum habemus ad Filium, & beatitudinem in ventris gratia, genitrix vita, mater salutis, ut per te nos recipiat qui per te datus est nobis.* Haec est passim doctrina Sanctorum. Hinc S. Germanus Patriarcha Constantinop. hom. de Zona & Fascis Virg. sic Deiparam alloquitur emphaticè: *Nullus est qui saluus fiat nisi per te o sanctissima! Nullus qui liberetur a malis nisi per te o purissima!*

ORA PRO NOBIS DEVM ALLELUYA. Hoc ex spiritu instinctu adiecit S. Gregorius, Pontifex sapientissimus & piensissimus, adiecit inquam, Harmonia Angelicae caelitus resonantem, affectu commendat. Quod ex eo tempore eodem pietatis affectu Ecclesia non desineat repetere, & filijs suis ut idem faciant, commendate. Quasi dicit etiam cum S. Bernardo: *Totus medullis cordium, totus praecordiorum affectus, Mariam hanc veneramus, quia sic est voluntas eius, qui totum voluit nos per Mariam.* Commendatur ergo nobis hic Mater per suam orationem & patrocinio, quia per menus eius vult se nobis donare, ut tradunt Sancti Patres. Propterea nos sic monet S. Bernardus: *Abiis in tuamini Fratres, quanto devotionis affectu Mariam ad nobis vult honorari, qui totius boni plenitudinem possit in Maria, ut proinde si quid spei in nobis est, si quid gratiae, si quid salutis, ab illo non verimur redundare.* Desunt ergo per manus Mariae ad nos dona caelestia, & per illam vult nos ea Filius petere, quia per illam decrevit dare. Qui per ipsam ad nos descendit, & in nostram miseriam venit, vult enim fas est ut avertam, id est confundam, faciem suam, & nos per ipsam in suam veniat gratiam. Sanctus Bernardus: *Per te accessum habemus ad Filium, & beatitudinem in ventris gratia, genitrix vita, mater salutis, ut per te nos recipiat qui per te datus est nobis.* Haec est passim doctrina Sanctorum. Hinc S. Germanus Patriarcha Constantinop. hom. de Zona & Fascis Virg. sic Deiparam alloquitur emphaticè: *Nullus est qui saluus fiat nisi per te o sanctissima! Nullus qui liberetur a malis nisi per te o purissima!*

WANTIG

Tempore Paschalis maximè est invocanda B. Virgo.

suar charitatis obsequia? An non oratio Mariæ cu-
iusdam imperij censetur orationem habere? Hoc
vult illa sententia: *Pere Mater mea, non est facta con-*
functam faciem tuam. Hinc non mireris, quod
quandoque Sancti Doctores orationem Mariæ
Dei erga Filium dicant esse per modum iustitiam:
non enim aliud volunt quam esse efficacissimam,
tamquam in quodam iure naturali, iure materno
fundatam. Quod si Scriptura sancta restat Iosue
fecisse stare solè, *Deo obediens voci hominis*, quid
enim dicere possumus Filium Dei audire & obedire
etiam modo voci Matris? Sic loquitur S. Antonius,
& alij Sancti: Audi & S. Petri Damiani. *Quomodo il-*
la potestas tua parentis poterit obviare, qua de carne
humana suscepit carnis originem? Accedit ante illud aureu
sed ut imperans non ut ancilla, sed ut Domina. Cum
ergo Mariæ oratio & patrocinium apud Deum &
apud Filium tam potens sit, merito hic ei caamur:
Ora pro nobis Deum, Alleluia.

Compedes vinculis, & reis crimina condonantur.
Compedes scilicet & vincula spiritalia his, qui ea
agnoscunt, & veniam ac misericordiam implorant,
tempore dissolventur, in quo temeriosius, quo-
modo victor sepulchri & inferni claustra dissolu-
erit, & victos eduxerit secum triumphantes: Idem
enim canimus cum Zacharia Proph *Tu autem in*
sanguine Testamenti eduxisti omnes de lacu, in quo
non erat aqua. Eadem ergo benignitate & potentia
nunc adimplet illud Plauti erga peccatores, tam-
quam captivos, & mortuos, in sepulchris horridis
criminum suorum agentes: *Qui educit vivos in*
fortitudine, similiter eos, qui exasperant, qui habi-
sant in sepulchro. Hoc enim facti modo in gratiam
sunt triumphi, suæque Resurrectionis.

Qui educit vivos in fortitudine, similiter eos, qui exasperant, qui habitant in sepulchro.

Quapropter antiquius in gratiam Dominicae festivitatis Imperatores. Unde Anno Christi 186. Valentinianus Imp. de relaxandis tempore paschali vinculis eiusmodi generale proposuit edictum referens ad Lampadium Vibis Praefectum: *Ob diem*
Pascha, quem in isto corde celebramus, omnibus quos
reatus astringit, carceri incluserit, vincula dissolvi-
mus. Exequantur Iudices, quod in vulgare consue-
tibus. *Vbi primum dies Paschalis exierit, nullum te-*
neat carcer incluserit, omnium vincula solvantur.
lib. 8. de indulg. crim. C. Theodosius, & apud Ba-
ron. tom. 4. ann. Domini 386.

Eandem indulgentiam reis dedit paschali tempore ob diem festum Paschæ (qui Rex D. ERVM apud antiquos appellatur) Theodosius Imperator, ut testatur S. Chrysost. Oratione de Flaviano Episcopo, ubi sic habet: *Flavianus Episcopus Antioche-*
nus legatione surgens Constantinopoli coram Theo-
sio Imperatore, pro populo Antiocheno sub gladio ira
Principis periclitante, hac ad eum: R. e. r. a. r. e. p. r. i.
mum quando solemnitate hac (nempe Paschali) su-
perveniente, per totum Orbem terrarum episcopalam
missi invidentem carcere detentos dimitti, & illi igno-
scerent & defunctos revocare, & resuscitare & ad
priorum vitam reducere.

Quod si Imperatores hi Christiani in gratiam nos in misericordia & miserationibus, repletque in bonis desiderium nostrum. Merito ergo nunc & vincula dissolventur, carceresque aperientur, quantum magis id faciet ipse Christus Dominus peccatorum mole constructis, in gratiam Resurrectionis suæ, maxime intercedente pro eis Matre sua: Merito ergo et hoc tempore dicimus: *Ora pro nobis Deum, Alleluia.*

Christus D. in gratiam Resurrectionis suæ peccata remittet maxime intercedente Matre sua.

Serm. de Nat. V.

Est promissimum quia est Mater nostra.

Gen. 12.

Est vniuersum Propitiarium, ad quod omnibus accessus patet.

Andreas Cretensis & alij. Lit. vit. 26.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

bis Deum, Alleluia. Quod si & pius ille Imperator dicebat tanto affectu: *Vinam mihi licet non solum reos absoluerit, sed & mortuos ad vitam reuocare.* Verumque certe potest Dominus, verumque optat hoc sacro Resurrectionis tempore peragere, Matrem suam interueniente; si modò mortui velint exurgere, si sepulchrum & mortem deserere velint, si necitasque peccati infirmitas & fascias relinquere. Vnicuique enim illorum vox illa modò validdè insonat & intonat: *Surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabis te Christus.* Quali diceret: *Viquequò adamas, o homo, caliginem, sepulchrum, mortem; cum tibi lux offeratur & gratia, resurrectionis libertas & vita?* Offerat eam Christus, offerat & Maria Christi para, Mater Filij Dei viuentis, & Mater filiorum Adæ morientium; sed verè Mater vitæ, eis vitam veram cupiens procurare, de hoc specialiter sollicita, vt sit eis in veritate Eua, hoc est, *Mater viuentium.* Ergò rursum ei merito repetimus hic: *Ora pro nobis Deum.*

Eph. 5.

Neque verò solum felici hoc tempore reis compedes relaxantur, & crimina remittuntur; verum eam in gratiam triumphi & resurrectionis Domini obsequiosis feruis munera decernuntur, & gnauiter decernantibus tropæza, lauri, vestes candidæ, palmæ statuantur, ab eo qui vicit mundum, & mortem, & infernum. Hic enim ille est, qui Apocalypsis primò describitur victorioso & triumphali habitu, facie rutilante instar Solis, capite eam capillis candicante instar nituis, pedibus scintillantibus instar ignis, vestitus Podère honoris, præcinctus zona aurea, greges in dextera septem Stellas lucidas. Atque vt à nobis agnoscat, S. Ioanni statum primus & nouissimus, & viuus, & sui mortuus. *Et ecce sum viuens in sacula sæculorum, & habeo claues mortis & inferni.* Videt ne, quòd non sine mysterio in tali habitu sese Ioanni exhibet in die Dominica, quæ resurrectioni est dedicata, quia in ea resurrexit Dominus; Sed & postmodum ab eo promittuntur multiplicia dona certantibus & viacentibus, ac in Fide perseuerantibus. His enim promittitur. *LIGNVM VITÆ. CORONA VITÆ.*

Apoc. 1.

MANNA ABSCONDITVM, NOMEN NOVVM, STELLA MATVTINA, SESSIO IN THRONO. Hæc sunt Paschalia dona, ad quæ debemus aspirare, quæ & nobis vult hoc tempore donare, intercedente Maria Matre sua. Ideò illi merito inclamamus: *Ora pro nobis Deum, Alleluia.* Quasi diceremus: *O Regina cæli, pro nobis interueni apud Filium tuum, Regem nostrum, vt sumus participes victoriæ eius, nouæque resurrectionis & vitæ, ac tandem promissi præmij & coronæ.* Hoc enim tu potes impetrare, ne dicam imperare, quia Mater es Victoris Satanæ, Triumphatoris totius Orbis, Domitoris Inferni & Mortis. Et ecce tempus opportunum omnia salutaria impetrandi, quo ipsum vt Resurgentem & in cælum Ascendentem nobis representamus, *Ascendens enim in altum dedit dona hominibus.*

Quod verò generaliter hic Mariæ dicitur, *Ora pro nobis Deum*, pro omni statu & conditione, pro omni sexu & ætate dicitur: quia omnes Mariæ sentunt iuamem, qui eius pie celebrant commemorationem.

Ora ergò o Maria, o cæli Regina, pro populo, & pro Ecclesia sancta Dei toto Orbe diffusa: vt stabili fide in diuini nominis confessione perseueret; vt destructis aduersitatibus & erroribus vniuersis, & depulsa nequitia eam infestante, secunda Deo suo seruiat libertate, & colat sincera pietate.

Ora, & interueni pro Clero, & pro Ordinibus vniuersis, vt gratiam ei impetres & spiritum, quo totum corpus Ecclesiæ sanctificatur & regitur; sicque ab omnibus grauius Filio tuo fidelet seruiatur; vt & hi qui alijs præstant, ad vitam vnâ cum tege sibi credito perueniant sempiternam.

Ora pro Regibus & Principibus, ac pro omnibus qui in sublimitate sunt, vt quietam & tranquillam vitam agant in omni pietate & castitate, & velociter *Deus pacis conserat Satanam sub pedibus eorum;* Gentesque, quæ in sua potentia & feritate confidunt, Filij cui dextera comprimantur, & humilientur.

Ora pro infidelibus & hæreticis à via vera aberrantibus, vt ad sanctam Matrem suam Ecclesiam Catholicam & Apostolicam reuocentur, & sinu eius tuoque foueantur: hæreticaque prauitate deposita, corda eorum resipiscant, & ad veritatem redeant vnitate.

Ora pro infirmis & afflictis, quia tu es *Salus infirmorum, Consolatrix afflictorum;* perueniant ad te preces de quacumque tribulatione clamantium, vt omnes sibi in necessitatibus suis misericordiam tuam gaudeant adfuisse. Ac præsertim pro agonizantibus ora, qui tibi vel ore vel corde inclamant, nosque pro ipsis: *Maria Mater gratia, Mater misericordia, tu nos ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.*

Ora pro omnibus flagellis & avertendis, quæ vindex Filij tui manus nobis minatur. Precibus tuis pestem depellere, morbos elimina, aufer bella, famem & sterilitatem remoue, indulgentiam peccatorum impetra, consolationemque vitæ, conuersationem piam gubernationemque perpetuam, perseuerantiam in bonis operibus, gaudium cum pace; quandoquidem tu sis *Commune mundi Propitiarium, & Auxilium Christianorum.* Sicque effice, vt lætitiæ tuæ participes simus, his peccatam conscientiam in retris, ac tandem per æternam gloriam in cælis.

(* *)

CON.

NANTI

CONCLUSIO.

Amplificatio Versus illius,
Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix,
Ut digni efficiamur promissionibus Christi.

Utm S. Clemens discipulus B. Petri, à Traiano elegatus fuisset solitudinem Urbis Chersonae trans mare Ponticum, inuenit ibi duo milia Christianorum, ab eodem Traiano condemnatorum, in erendis & secundis marmoribus laborantium. Hi agnoscentes sanctitatem Clementis, omnes una voce dixerunt: Ora pro nobis Sancta Clemens, ut digni efficiamur promissionibus Christi. At ipse humiliter respondit: Non meis meritis ad vos misit Dominus, vestris coronis partem fieri ita habet Breviarium Romanum, 23. Nouembri. Dicamus nos Mariæ Matri Beatissimæ: Ad te nos misit Filius tuus, ut tuis meritis digni efficiamur eius promissionibus, & participes tuis efficiamur coronis. Ora igitur pro nobis Sancta Dei Genitrix, ut digni efficiamur promissionibus Christi. Hæc verba sæpe repetit Ecclesia, alludens ad illa Christianorum verba ad S. Clementem pie olim dicta. Sed quæ sunt illæ Christi promissiones? Certè multas habemus à Christo promissiones in nouo Testamento, de quo dicit Apostolus ad Heb. 8. quod melioribus sanctum sit re promissionibus, quàm antiquum quia scilicet antiquæ promissiones erant terreneæ & temporales: nostræ autem sunt cœlestes & æternæ. Antiquis non fiebat mentio regni cœlorum, sed tantum terræ fluentis lacte & melle, quæ etiam dicta est Terra promissionis: in nouo autem Testamento clarè à Christo promittitur & annuntiat Regnum Cœlorum omnibus; & annuntiatur quoque, & crebrò promittitur Vita æterna, sub conditione tamen & pacto reciproco, si eius seruemus mandata, monita, consilia; si certamen fidei certauerimus, si fidem seruauerimus, si cursum nostrum præscriptum in stadio huius uitæ ac uitæ mortalis consummauerimus: Peractò cursus, restat corona, dicebat moriens & expirans S. Hieron. Hac ratione ergò dignos nos efficiamus promissis Christi, si fecerimus, quæ vicissim expolcit à nobis. Ipse nulli debens, ex benignitate sua dignatus est se nobis facere debitorem, sed præciguit opus nostrum ante solutionem: Qui creauit te sine te, non saluabit te sine te.

Ceterum, cum varia sint Christi promissa hæc & alteram vitam concernentia, læpius illa à nobis rememoranda sunt, sumenda, recolenda; ut fidem in nobis excitent, spem erigant, charitatem augent, existimulent pietatem, de qua dixit Apostolus: 1. Tim. 4. Exerce te ad pietatem, Pietas ad omnia utilis est, pro-

missionem habens uita pariter presentis & futura. Ipse ad acueda & eleuanda desideria nostra in sublime ad allequendam Christianam perfectionem, in monte docens Mat. 5. multa nobis fecit promissa consideratione digna. Ipse enim promisit pauperibus Regnum; seculum contemnentibus promisit Cœlum; humilibus spiritu promisit solium; mitibus autem & mansuetis promisit hereditatem in terra uiuentium; lugentibus uerò solatium; elurientibus quoque & sitientibus iustitiam, promisit saturitatem, hoc est gratiam suam uehementer desiderantibus promittit desiderij sui complementum: Ora pro nobis Sancta Dei Genitrix, ut digni efficiamur his promissionibus Christi Filij tui.

Uterius in eodem monte docens, promisit his, qui misericordes sunt erga egenos, uel afflictos, suam ipse misericordiam: Promisitque pacificis filiationem diuinam; nec non & mundis corde diuinæ faciei uisionem: denique patientibus propter iustitiam perfectionem, promisit dilectis uerbis regum cœlorum, & in cœlis copiosam remunerationem & mercedem. O præclara & sublimia hæc Christi promissa, numquam euacuanda, nisi indignè illis nos gesserimus! Sed tu, Sancta Dei Genitrix ora pro nobis, ut digni efficiamur promissionibus Christi. Impetra nobis tolerantiam propter iustitiam. Impetra cor mundum, cor pacificum, cor misericors. Impetra desiderium ardens gratiæ diuinæ & zelum cum pio luctu, mansuetudinemque cum humilitate & spiritus paupertate: tunc non ambigemus nos per te dignos affici promissionibus Christi: quæ numquam possunt excidere, nisi eius monitis rebelles inueniamur, & efficiamur indigni per nos ipsos.

Denique, tota eius doctrina in Evangelio promissionibus plena est, ad nostram consolationem, & profectum spiritualem. Nonne ipse promisit ad se reuertentibus misericordiam, penitentibus uenturam, constantibus gratiam, se uocantibus propitiationem & exauditionem? Nonne promisit laborantibus, lassis, & oneratis ad se uententibus, exonerationem, subleuamen, refrigerium, & refectiorem: Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, & ego reficiam uos. Quid suauius? Nonne promisit baptizatis & credentibus salutem? Qui crediderit, & baptizatus fuerit, saluus erit. Quid facilius & operabilius? Nonne promisit carnem suam manducantibus, uitam & mansiorem in se: Qui manducat me, uiuet propter me in me manet, & ego in eo. Quid amabilius? Nonne sequentibus se promittit lucem, & tenebrarum omnium discussionem? Qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lucem uitæ. Quid clariùs & elucidiùs? Nonne promisit nobis suam usque in æuam protectionem & præsentiam: Ego uobiscum sum usque ad consummationem sæculi. Hæc dilectio usque in finem. Quid amplius desiderare possimus? Merito ergò dixit Sanctus Petrus loquens de Patre mittente Filium: Per quædam maxima & præiosa nobis promissa donauit, ut

Ad eas consequenda multum ualeat Oratio B. Virginis.

Mat. 11. Marc. 16.

1. Tim. 4. Exerce te ad pietatem, Pietas ad omnia utilis est, pro-

per hac efficiamini diuina confortes nature. Tu igitur ora pro nobis S. Dei Genitrix, vt digni efficiamur his maximis & pretiosis promissis; & adiuua vt tandem allequamur quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quod promissit Deus diligentibus se.

OPVSCVLVM IV.

DE SANCTI TEMPORE PESTIS SPECIALITER INVOCANDIS,

EX HISTORIIS SACRIS, ET ECCLESIASTICIS.

AMice & Candide Lector, prodierunt huic preteritis annis laevitate pestilentia multa à multis suggesta remedia spiritalia: Inter cetera prelo data sunt Tornaci, Athi, Leodij, Montibus, Parisijs, & alibi. Litanie breves sic incipere: *Litania missa per Leonem Papam Tertium, ad Carolum Magnum, qui ab eo petierat remedium contra pestem. Sanctus autem Pater ordinauit, vt gestarentur hæc Sancta nomina: Iesu Redemptor. Misereere nobis. S. Maria, ora pro nobis. S. Anna, ora Erc. S. Adriane, ora Erc. S. Syluæ, ora Erc. S. Martine, ora Erc. S. Nicolai, ora Erc. S. Anoni, ora Erc. S. Bernarde, ora Erc. S. Gerundi, ora Erc. S. Rochi, ora Erc.* Hæc nomina Sanctorum pia sunt, & hi Sancti piè invocantur, nisi quodd nomen S. Gerundij hæctenus non inueniam in Catalogo Sanctorum, siue apud Surium, siue apud alios, & cum multis Viros eruditissimos de illo interrogarim, omnes illum ignorant, nec sciunt in qua Prouincia Orbis colatur, aut eius reliquæ sint; vnde mihi hæctenus yerè nomen Sancti esse; eamen titulus harum Litaniarum omninò sapocryphus est. Quis enim ignorat S. Bernardum aliquot sæculis posteriorem esse Carolo Magno? Vade ergo Pontifex Leo eius nomen gestare vellet & invocare Carolum dicit & S. Rochus manifestè plurius adhuc sæculis posterior est. Vade miratus sum talia imprimi, & distrahì, & persuaderi simplicioribus. Quocirca ex hac occasione selegi ex sacris Historijs & Ecclesiasticis nonnullos speciales Sanctos, qui tempore pestis invocari possunt, & auxilio esse solent populis afflictis.

(*)

Primò ad Sanctum Sanctorum, IESVM CHRISTVM Crucifixum, oculi corporis & cordis contagione vitendi sunt. Olim Ilicæstræ veneno & contagio Dominij Serpentum ignitorum in solitudine infecti venerunt ad Moysen, & dixerunt: *Peccauimus, quia I. Christi, cui sumus contra Dominam, etc.* ora vt tollat à Num. 21. nobis serpentes. Orauit Moyses pro populo, & locutus est Dominus ad eum: *Fac Serpentem anem. Et pone eum pro signo; qui percussus aspexerit, viuet.* Fecit Moyses, & sanabantur percussii aspicientes in serpentem exalratum, & posium pro signo. Præclara sanè figura eorum, quæ postea per Christum gerenda erant.

Christus Dominus, tamquam Serpens venenatus, hoc est, tamquam Homo noxius & serpentinus, in lignum Crucis erectus est ab impijs. Sed Deus posuit eum pro signo. Quapropter qui eum cum fide & pietate inspicit, sanitatem mox consequi potest; iam à veneno inficiente corpus, liquam animam. Quare ipse Christus typum Serpentis æni in se complendum pronunciat. *Sicut Moyses exaltauit Serpentem in deserto, ita exaltari oportet Filius hominis, vt omnis qui credit in ipsum non pereat, sed habeat vitam æternam.*

Hoc porò notabile est, & admiratione dignum, quòd cum castra Hæbræorum centenis millibus constantia ad multa sese diffunderent millaria; Serpens tamen ille ita à Moysen exalratum fuit; vt ab omnibus circumspici posset. Quod etiam significabat Christum ita pro omnibus exalratum, vt nemo sit qui eum cum pietate & fide intueri non possit, & sanitatem ab eo percipere. Aspiciamus ergò in ipsum plena cordis conuersione & contritione, dum virus serpit contagionis; nec frustra neus erit hic aspectus, sed ipse nos quoque vicissim adspiciet tota cordis sui compassione, & miserabitur nostri, protectionemque impendet & tutelam, sanitatem impertietur & medelam. Aspiciamus in eum, qui in Cruce reputatus est vt leprosus, contagiosus, plagatus, vt plagam tristem & foetidam à nobis propulsa dignetur. Certe deuotio ad Crucem & Crucifixum multum hic habet efficacitæ, vt preces nostræ & lachrymæ in afflictione exaudiantur.

Sæpè appauiisse legimus cœlesti prodigio Crucis quædam sanguinolentas in virorum ac mulierum vestibus, quæ videbantur præsignificare pestem leuissimam sublecuturam. Aique his signis prodigijs monebat Deus homines, vt se corrigerent, ac imminetent eius iram auerterent, sese convertendo ad sacratam eius Crucem pia cum fide; & ad IESVM Crucifixum, cuius Sanguine præsidium inuenitur & remedium.

Audi hac de re memorandas Historias ex multis

Sanguinolentas in vestibus præsignificare pestem

ANTI 9